

Tlačová správa

1.11.2015

Výstava: Psota na Slovensku 2015

Divadlo Pôtoň otvorí 14. novembra o 18:00 h výstavu Psota na Slovensku 2015.

Kolektívna výstava Psota na Slovensku 2015 je záverečnou verejnou aktivitou rovnomenného projektu Divadla Pôtoň, ktorý bol realizovaný počas rokov 2014 – 2015, prevažne na domovskej scéne divadla.

Výstava predstavuje diela mladých výtvarníkov: Toma Cillera, Martina Denera, Stanislava Piatrika, Gábor Gyenesa a Jana Kostu.

Kurátor výstavy Branislav Zurko napísal: „*Psota na Slovensku sa dá označiť za multižánrový spoločensko-angažovaný kultúrny projekt využívajúci silu umenia k dosiahnutiu nastolených cieľov. V rovine výtvarnej tvorby nasmeroval prácu 5 výtvarníkov k spoločnému úsiliu atakovať neduhy, ktorými trpí naša spoločnosť. K spracovaniu tém ako rasová neznášanlivosť, xenofóbia a diskriminácia si autori zvolili im najbližšie techniky a médiá. Gábor Gyenes nám svojimi malbami predstavuje znepokojujúce vízie. Obrazy zo sveta migrujúcich mäs, sú viac o nás samých, než sa na prvý pohľad zdajú. Odhaľujú totiž krutú pravdu o povahe vímania sveta a našom mieste v ňom. Problémy sveta sú len take veľké ako blízko sa nám zdajú. Obrazy, ktoré nám autor sprostredkúva nie sú dokumentom o ceste za vysnívaným lepším životom, ostatne, tie nám médiá úpenlivo servírujú v každodenných dávkach, prekračujúcich odporúčané množstvá. Obrazy, ktoré nám autor sprostredkúva sú odlesky reality tak ako to poznáme z Platónovho podobenstva o jaskyňu. Anonymné bytosti bez tváre a bez mena. Antropomorfné postavy, ľudia ako my, ale určite nie takí ako my! Tak dnes vidí spoločnosť zbedačených uzímaných migrantov snažiacich sa nájsť si osudovú skratku na ceste za lepším životom. A tak je Gáborové dielo zrkadlom nastaveným svedomiu človeka, ktorý z pohodlia a tepla domova komentuje útrapy tých, ktorých vojna vyhnala z vlastných domovov.*

Práca Toma Cillera má zázemie v divadle a to sa nevyhnutne prejavilo v rozprávačskom charaktere jeho diela. Séria obrazov, vďaka juxtapozícii zobrazených scén, rozpráva príbeh podobne ako to robí komiks. Morálne posolstvo, ktoré nesie pripomína skôr Bibliu pauperum. Hra s kompozíciou čiernej a bielej len dotvára prirodzené plynutie „príbehu“ na plátne a spoľahlivo tak navádza diváka k tomu aby dielo čítal v istom slede. Netreba rozumieť každej obrazovej skratke, každému symbolickému výjavu, aby sme dokázali pochopiť zásadné posolstvo príbehu zachyteného v tomto lyrickom obrazovom cykle. A treba nám ho vlastne pripomínať? Ved' to všetci dobre vieme! Tak čo sa to vlastne stalo? Zabudli sme, alebo sme len úplne spohodlneli? Ak dovolíme, aby zahynuli aj posledné zvyšky ľudskosti v nás, zhynieme!

Stanislav Piatrik dielom V krajine pokračuje v nastúpenej ceste programovo prekračovať hranice obvyklé pre médium grafiky. Dielo je síce videom, nie grafikou, ale v kontexte tvorby Stana Piatrika je práve video zásadným prvkom v experimentovaní s možnosťami vlastnými grafike, teda reprodukciou matrice a opakovaním printu ako istej formy akcie, striedanie farebných plôch, konštrukcia vizuálneho (grafického) rámu atď. Dielo je digitálnym záznamom inscenácie Krajina nepokosených lúk. Pozostáva z projektovaných obrazov divadelných predstavení, zoradených do obrazovej videokompozície. Obrazom prechádza farebný fragment, ktorý diváka čiastočne naviguje v obrazovej linke príbehu. Zmena uhlov snímania demonštruje rôznosť vnímania priestoru, ktorý je zdanlivo nemenný. Priestor ukazuje plasticitu a rituálny charakter opakovaného predstavenia. Flexibilita a rôznorodosť divadelnej hry tak upozorňuje diváka na rozmanitosť sveta v ktorom žijeme.

Jan Kosta (vl. menom Ján Kostolanský) je sociálne angažovaný výtvarník, ktorý sa vo svojej tvorbe programovo venuje témam ako je nacionalizmus. Kriticky prehodnocuje systém rolí, noriem, statusov a inštitúcií v spoločnosti, teda to čo nazývame sociálnou štruktúrou. Inštitucionálna kritika sa môže zdať zbytočne prvoplánová, keďže inštitucionalizácia spoločnosti je nevyhnutným predpokladom, transgeneračného vývoja. Nie je však pravdou, že mnohé spoločenské inštitúcie stratili svoje opodstatnenie a udržiavajú sa len z pozície naakumulovanej moci a kapitálu, alebo skrz represívne zložky a demagogické zásahy? Nie je tento evolučný element spoločenského pokroku v mnohých prípadoch jeho brzdu, skostnatelým aparátom, ktorý bráni skutočnému spoločenskému pokroku? Odpovede Jana Kostu sú radikálne, ale práve v tom tkvie ich sila. Rezidenčný pobyt autor poňal ako sériu privátnych performancií a aktov tvorby vrcholiacich vo vystavenom diele Parafráza sociálnej ťarchy na pleciah jednotlivca. Performatívny rozmer nadobudlo dielo bytostným prežívaním migrácie, kedy sa autor presúval za pomoci vlastnej sily, na bicykli, z miesta trvalého bydliska v Trenčíne do rezidenčného centra v Bátovciach a do miesta prechodného bydliska v Banskej Bystrici. Vystavená objektová inštalácia kolážovito zhŕňa množstvo symbolických ready-made objektov, ktoré vzájomnou interakciou významov poukazujú na základné rozpory a pokrytecké postoje v našej spoločnosti.

Cyklus grafických prác Martin Denera predstavuje vizuálne stvárnenie zmeny vnímania človeka skrz poznanie jeho osobného príbehu, osudu a životných skúseností. Autor prekresľoval fotografie hostí diskusií so študentami – 2 Rómov, ktorí študentom rozprávali svoje osobné zážitky. Poznanie osobnej histórie ľudí zblížovalo a menilo optiku, cez ktorú účastníci diskusie nazerali na prítomných hostí. Výsledkom je akýsi grafický záznam v obraze človeka. Práca s fotografiou jej premal'ovanie, prekryvanie a kolážovité grafické doplnenie jej obsahu je jednou z typických polôh v súbore prác Martina Denera. Divákovi poskytuje novú skúsenosť, ktorá otriasa jeho zažitým vzorcom uvažovania.

Rezidenčný pobyt umelcov v „Krajine nepokosených lúk“ priniesol vskutku podnetné a silné výtvarné práce, ktorých najvyššou ambíciou je pasovať sa s „Psotou na Slovensku“. Úlohou umenia už dávno nie je stáť na strane krásy. Naopak, úlohou umenia je stáť na strane pravdy, aj keby to znamenalo stvárňovať nepekne a znepokojujúce obrazy. Len diela takéhoto charakteru, diela pravdivé, môžu prispieť k zblížovaniu jednotlivcov a k eliminovaniu nežiadúcich spoločenských javov.“

Výstava Psota na Slovensku 2015 sa od 20. novembra 2015 presúva do Centra nezávislej kultúry – Záhrada v Banskej Bystrici.

Projekt Psota na Slovensku / zážitkovou formou zvýšiť povedomie mládeže voči zraniteľnej skupine Rómov a odstrániť diskriminačné a rasistické správanie bol podporený sumou 59978,80 eur z Fondu pre mimovládne organizácie, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2009-2014. Správcom Fondu je Nadácia otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation. Cieľom projektu Psota na Slovensku / zážitkovou formou zvýšiť povedomie mládeže voči zraniteľnej skupine Rómov a odstrániť diskriminačné a rasistické správanie je Rozvoj advokačných a watch-dogových aktivít.